

**11.Технология за разработване на
финансов план (бюджет) на предприятие
с индустриален предмет на дейност**

➤ **База** – начален годишен (отчетен) или учредителен счетоводен баланс;

➤ **Лимитиращи фактори за стопанската дейност на предприятията с индустриален предмет на дейност :**

- размер на продажбите - определя горната граница в мащаба на дейността на предприятието, която определя пазарната му позиция;
- производствен капацитет (производствената мощност) на индустриалното предприятие – определя възможността му да се адаптира към пазарните потребности;
- капацитет на доставчиците - в случаите на сделки с дефицитни суровини, материали, полуфабрикати на националния и/или международния пазар;
- финансови средства - в условия на инфлация, хиперинфлация или липса (ограничен) достъп до финансовите пазари;

➤ **План (бюджет) за продажбите на продукти (услуги) :**

$$C_{\pi} = \sum_i^n (Q_{\pi i} + Q_{\text{нз}i} - Q_{\text{кз}i})$$

където:

Сп- величина на очакваните приходи от продажби на продуктите (услугите) за тактическия период.[лв.]

Q_{пi}- очаквано количество на продуктите (услугите) от i - я вид по производствената програма за тактическия период.[нат. изм.]

Q_{кзi} - очаквано количество на продукцията от i - я вид като краен запас за следващия период в склада за готова продукция.[нат. изм.]

Q_{нзi} - налично количество на продукцията от i - я вид като начален запас в склада за готова продукция.[нат. изм.]

Цi - действаща (прогнозна) цена на единица продукция (услуга) от i - я вид в тактическия период.[лв.]

➤ План (бюджет) за незавършеното производство (Снп):

- присвояване на стойност (остойностяване) на заделите;
- пропорционално на обема на готовата продукция - определя се в процент от нея в стойностни измерители;
- стойността на незавършеното производство се включва в стойността на готовата продукция - не се планира отделно.

➤ План (бюджет) за суровините и материалите:

където:

$$C_{cm} = \sum_i^n (M_i \cdot C_i - M_{oi} \cdot C_i)$$

M_i - разходна норма за i - я вид суровина и/или материал. [нат. изм.]

C_i - действаща (прогнозна) пазарна цена на суровината и/или материала от i - я вид. [лв.]

M_{oi} - величина на технологично неизбежния отпадък (брак) от i - я вид суровина и/или материал, който подлежи на повторно включване в производството или на самостоятелна продажба. [нат. изм]

➤ План (бюджет) за разходите за труд:

- комплексен разход на труд (фонд работна заплата):

$$\text{ФРЗ} = (0,50 - 0,75) \text{ Пт си}$$

където:

ФРЗ – фонд работна заплата на предприятието в тактическия период. [х.лв];

Пт си – Производителност на труда в предприятието от предшестващия отчетен период в стойностни измерители. [х.лв];

- Детайлен разход на труд:

$$C_{\text{тр}} = \sum_j^m T_{\text{н}j} \cdot T_{\text{с}j}$$

където:

$T_{\text{н}j}$ - разходна норма (или време) за извършване на j - я вид дейност (или операция). [нат. или труд. изм.]

$T_{\text{с}j}$ - стойностна разценка j - я вид дейност (или операция). [лв.]

➤ **План (бюджет) за доставката на полуфабрикати :**

$$C_{рд} = \sum_i^n (Q_{ді} \cdot Ц_{ді})$$

където:

Q_{ді} - количество на доставяните полуфабрикати от і - я вид в рамките на тактическия период. [нат.изм.]

Ц_{ді} - действаща или прогнозна пазарна цена на полуфабрикат от і - я вид.[лв.]

➤ **План (бюджет) за непреките производствени разходи (Снпр) - в процент от производствената програма в стойностни измерители (експертна оценка);**

➤ **План (бюджет) за brutния доход:**

$$\text{Дбд} = \text{Сп} - (\text{Снп} + \text{Ссм} + \text{ФРЗ} + \text{Срд} + \text{Снпр})$$

➤ **План (бюджет) за стопански резултат преди облагане с данъци и изплащане на дялове (дивиденди):**

$$\text{П (3)} = \text{Дбр} - \text{Руп}$$

където:

П (3) - величина на печалбата (загубата) преди облагане. [лв.]

Руп - условно-постоянни разходи за тактическия период. [лв.]

➤ **План (бюджет) за крайния стопански резултат:**

$$\text{Пн} = \text{П (3)} - \text{Да} - \text{Ди}$$

където:

Да - величина на дължимите данъци върху корпоративната печалба. [лв.]

Ди - величина на предстоящите плащания на дялове (дивиденди). [лв.]

➤ **Финансов план (бюджет) за вземанията:**

- разработване на схема за очакваното (договореното) плащане от страна на купувачите:

Пример:

70% от фактурираните стоки се заплащат през месеца на фактурирането;

20% от фактурираните стоки се заплащат през следващия месец;

10% от фактурираните стоки се заплащат през втория месец след месеца на фактурирането;

където:
$$\text{Свз} = \text{Смп} + \text{Стп} - \text{Сстп}$$

Свз - очаквана величина на вземанията на края на тактическия период.[лв.]

Смп - парични средства по вземания от купувачи на фактурирани стоки през миналия отчетен период, но изплащани през настоящия тактически период.[лв.]

Стп - парични средства фактурирани и изплащани през тактическия период .[лв.]

Сстп - парични средства, фактурирани през настоящия тактически период, но очаквани за изплащане през следващия.[лв.]

➤ План (бюджет) на задълженията (плащанията) на предприятието

- разработване на схема за предвидените плащания;

Пример:

0% от фактурите на доставчиците да се плащат през месеца на фактурирането;
70% през следващия месец ;
30% през втория месец от фактурирането.

- определяне на величината на паричните средства по задълженията в края на тактическия период:

$$\text{Спл} = \text{Снтппл} + \text{Стппл} - \text{Сстппл}$$

където :

Снтппл - величина на плащания, фактурирани в предшестващия /отчетния/ тактически период, но изплащани понастоящем.[лв.]

Сстппл - величина на плащанията, фактурирани в настоящия тактически период, но предвидени за изплащане в следващия.[лв.]

➤ **План (бюджет)на паричния поток:**

$$\text{Спп} = \text{Сд} + (\text{Снмз} - \text{Скмз}) + \text{Спф} + \text{Стр} + \text{Снпр} + (\text{Снзнп} - \text{Скзнп}) + \text{Соб} + (\text{Снзгп} - \text{Скзгп})$$

където:

Сд- - величина на разходите за доставка на суровини, материали или полуфабрикати.[лв.]

Снмз - величина на разходите за начален материален запас.[лв.]

Скмз - величина на разходите за краен материален запас.[лв.]

Спф- величина на разходите за полуфабрикати. [лв.]

Стр - величина на разходите за труд на заетите в производството /вкл. ДОО /.[лв.]

Снпр - величина на непреките разход .[лв.]

Снзнп - величина на разходите за начален запас от незавършено производство.[лв.]

Скзнп - величина на разходите за краен запас от незавършено производство.[лв.]

Соб - величина на общите разходи /само, ако не са включени в непреките разходи !/
.[лв]

Снзгп - величина на разходите за начален запас от готова продукция. [лв.]

Скзгп - величина на разходите за краен запас от готова продукция.[лв.]

➤ **Разработване на проектен (проформа) баланс.**